

Jacint Borel

ANY V

ABRIL 1932

N.º 52

LA DANSA MÉS BELLA:

PORTANTVEU DEL FOMENT DE LA SARDANA

ADHERIT A LA LLIGA SARDANISTA

Sumari

<i>Una data...</i>	<i>Rebrot</i>
<i>Evocació plaent.</i>	<i>Jordi Cimalt</i>
<i>La felicitat</i>	<i>Roc Alcells</i>
<i>Cel i terra</i>	<i>Ernest Albert i Galter</i>
<i>Vida i obra de Pep Ventura</i>	* * *
<i>La veritat</i>	<i>M. Piquer</i>
<i>Noticiari</i>	* * *
<i>Programa de l'audició de sardanes del mes d'abril</i>	* * *

Figueres

ANTIGA CASA

Fills de Josep Massot

Fundada l'any 1850

ÉS LA PREFERIDA DE LES
SENYORES ELEGANTS

PER LA SEVA ORIGINALITAT.

PEL SEU BON GUST.

PELS SEUS IMMILLORABLES GÈNERES

PELS PREUS VERITABLEMENT REDUITS

PLAÇA REPÚBLICA, 25 i 26

FIGUERES

EN
EL
RAM
DE LA
ELEGANCIA
MASCULINA
DIR

PUIG-PARIS

ES
DIR-HO
TOT

la casa varela serveix bé i és econòmica

la rellotgeria

varela

ha d'èsser la vostra casa

recordeu l'adreça:

perelada, 5

figueres

Vol prendre un bon cafè?

-- On?

== Gran Cafè

EXCELSIOR

==
Telèfon 218

RAMBLA

La Dansa Més Bella...

PORTANTVEU DEL FOMENT DE LA NARDANA DE FIGUERES

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: SOCIETAT CORAL «ERATO»

Una data...

S'APROPA la diada de Sant Jordi.

L'any passat els cors dels catalans bategaven amb joia, confiats que amb la vinguda de la República podríem conquerir les llibertats que fa uns segles ens foren robades.

Un dia, ja fa temps, unànimament Catalunya va fer saber al govern republicà, que volia regir-se per sí sola, freturant la més àmplia autonomia, dintre l'Estat Espanyol, i dissortadament, cal reconèixer-ho, el Parlament sembla que gaudeix allargant donar una solució a les nostres aspiracions.

Desig de què ens retornin, armoniosament, ço que ens varen prendre amb violència, aquells governants despòtics del vell règim.

Nosaltres voldríem que el dia 23, en commemorar la festa onomàstica del patró de Catalunya, l'Estatut, primera fita de les nostres llibertats, ens hagués estat concedit.

Allavors podríem festejar la nostra festa pàtria amb tota satisfacció.

A la plaça es reuniria tot el poble. Les sardanes es perfilarien més vibrants, els nostres dansaires les puntajarien amb més agilitat, les cares de tots serien rialleres, i el goig que envairia el nostre cor faria que germanívolament allarguessin les mans acoblant en les nostres rotllanes a tots els ciutadans d'Ibèria.

Si el dia 23 del mes en curs, el Parlament espanyol, no ha concedit encara la nostra reivindicació, si el silenci continua regnant en les Corts espanyoles, l'intranquil·litat existent creixerà i allavors aquest sentiment de confraternitat que s'estengué per tot Espanya amb motiu de l'adveniment de la República, règim de llibertat, anirà transformant-se en odi, puix haurem de creure que els components de l'Estat Espanyol, no volen complir la paraula donada, i quan uns homes manquen a una paraula, s'exposen que uns altres homes la facin complir, costi el que costi i caigui qui caigui.

REBROT.

Evocació plaent

ARA que som entrats a la primavera volem transcriure una bella evocació dels nostres inoblidables i enyorívols es-plais sardanístics.

Ens trobàvem en una industriosa ciutat on hi convisquérem unes tres anyades mig escapsades. Un dia – bell i lluminós dia primaverat – hom havia organitzat un gran aplec a una masia muntanyenca amarada d'uns raigs de sol vivificants i d'un suau ventijol acaronador. Vàrem ésser convidats a assistir a aquell aplec, el qual per nosaltres ja havia estat motiu de joia pel sol fet d'haver llegit els cartells i programes, amb tota mena de detalls, de l'esmentat aplec. Hi hauria concursos de salts, carreres a peu, unes cançons llençades alegrement i amb entusiasme per veus mixtes de l'Orfeo que l'eco d'aquelles muntanyes tindria compte d'escampar per les seves fondalades, i, per arrodonir-ho encara més, un esplet de sardanes, fendint l'espai, que la cobla faria sentir.

Tot plegat ens féu decidir a acceptar tan atractívol convit segurs de què no ens en penedíriem, ans al contrari, que agrairíem sincerament l'atenció que hom ens havia tingut.

I encara no era migdia que ja fèiem camí envers el lloc de l'aplec, innombrables grups de joves, noies i infants amb llurs pares, en camions, òmnibus i d'altres vehicles que, poc a poquet, s'anaven enfilant per la carretera serpentejada. Tot i tothom esclatava alegria, vida, anhels, esperances.

De lluny, de bon tros lluny, hom distingia, eixamplant-nos el pit, la nostra ensenya barrada dalt la punta més sortint de l'era de davant la masia que, majestuosa,

onejava al vent, a l'ensems que semblava que ens saludava tota trèmula i frisoosa augurant-nos les belles estones que passaríem allà al cim d'aquella magnífica i ben situada masia de muntanya.

La nota de color dels camps, la suau i delicada sentor de les flors que s'anaven esbadellant, dels pinars, abets i altres arbres que anàvem trobant pel camí, feia respirar a ple pulmó i plavia i ens donava forces com si ens encomanés l'exhuberència de vida.

I arribàrem a dalt la masia quan la cobla ja tocava la primera sardana del migdia. Una altra sardana després i en acabat tothom a dinar. Uns se'l portaven, altres anaven esperant que la gent de la masia els el servís; qui una mica més aviat qui una mica més tard, tothom anava apaivagant el seu apetit.

Havent dinat, l'Orfeo interpretava magistralment composicions dels nostres bons compositors: Pèrez-Moya, Sancho-Marraco, Cumelles i Ribó, Morera, etc. Després, altra vegada ballada de sardanes. Tot el jovent entusiasmat i radiant de joia es lliurava de ple a la dansa.

Entre sardana i sardana, s'entaulaven converses, esclataven rialles, es saltava a corda, uns ulls que es miraven altres ulls, corrents de simpatia, pessigolleigs amorosos. Tot semblava animat, tot era ufanós, tot era bell.

En el grup que nosaltres formàvem part es parlava de la sardana, i, naturalment, del tros de terra que en fou el seu bressol: l'Empordà, i dels seus homes i de les seves costums. De sobte una simpàtica i espavilada amiga sardanista digué:

– «A l'Empordà si que deu fer goig.

Tothom, homes i dones, joves i vells, nois noies deuen saber dansar sardanes.»

Nosaltres, mig confosos, varem respondre-li senzillament:

– «Tothom, ben bé tothom no és pas això. Malauradament, també n'hi ha molts que no en saben malgrat ésser de l'Empordà, la terra de la sardana.»

Volem dir amb això que el que diguérem allavors, encara ho podem repetir avui, ara que en tornar a ésser en la més bella

de les estacions de l'any hem evocat uns moments de plaent recordança de la nostra vida sardanística.

I ens plau acabar aquestes ràtles aportant en aquest portantveu el que vàrem pensar, però que no vàrem dir, en contestar aquell dia a l'amiga sardanista.

Tant de bo que a l'Empordà tothom sabés dansar sardanes!

JORDI CIMALT.

La felicitat...

*Sé que vols ésser feliç
qui no ho ha mai desitjat!...*

*I de la felicitat,
sé que busques el somris.*

*No la cerquis pas en l'or
que ni es compra ni es ven
ni tampoc en un moment
de plaer qu'enganya el cor.*

*Ni la busquis en l'amor
que sovint s'apaga el foc.
No la cerquis en cap lloc
car trobar-la és molt millor.*

*I és que de molt temps ençà
tot això és ja molt vell.*

*Si vols creure un bon consell
no la busquis, ja vindrà...*

ROC ALCELLS.

Cel i terra

La manyaguera tèbia de la terra irradia íntimes projeccions que esgarrinxen la carn i xuclen els fils de sang que oscil·len. I la litúrgia dels marges, i dels comals i dels turons que puguen, abasten les amples perspectives dels horitzons infinits. I les veus canten...

*Anem a la muntanya,
que ara ve el bon temps...*

* * *

L'esperit selecte i l'ànima pura que viu a llogarret i a masia, i que dansa i canta entre cel i terra, elimina el pòsit rural de la sardana i l'eleva als plànols més ambiciosos de la civilitat. Nu de vanitats, per a sentir i gaudir més a frec el contacte de la terra nua, ell, el pelegrí romàntic i l'anacoreta místic, és l'ideal encès de l'arbre fidel que tasta — al pas de les hores i dels dies — el silenci monacal de les pedres velles i la pau evangèlica dels camins perduts.

* * *

Mentre collia una faldada de lletsons i corretjoles uns llavis femenins, molsuts i tendres em deien una cançó. I darrera el vel alat de la corranda s'hi estenia la magnificència primaveral del paisatge. La vall verda i florida, un ramat de cabres, murmuri d'eixams i de vespers, un lladruc de gos d'atura, dring d'esquelles i remuc de vaques, solitud profunda, bonior lenta, camps amarats de sol, pedres rovellades d'història, eures i molsa, llum i pols, esglésioles i boscúries, fontinyols i ginesta...

* * *

I bé. Ja hi som. La plaça rural és una plaça oberta a quatre vents, una era ampla i argilosa, clivellada i trèmula, que alimenta

processons de formigues una explosió delicada de cigales en les brases retorçades de les oliveres. I un llorer i ell; i uns arns i unes atzavares que s'enfonça en una cuaranya esquifida i magre de closa. Al cim de l'entrecuix de les toades verdoses de la masia, hi ha un penell de ferro, invisible de mulleroses i de pixal, el mateix penell on s'hi aturen els pins, les calàndries que roben el blat i la ceba dels gavellons, els merlots i les garces naden fastuosament sota un cel iodat, els de viadella i de xuclamel.

S'escolen rítmicament les sardanes. Cauen lentament les hores. Sen les anelles meravelloses. Rodola la nit de la cantúria i el fresseig de la dansa hàlità vespral trenca l'ensunyament de les aspres, de les quintanes aterrossades i dels salancs cendrosos; el fremir d'ales que amaga els peus i ondula les tiges dels fonolls i les arestes lívides del llistó. Cau la tau Capvespreja. Hi ha unes taques vagues fosca que retallen i estargeixen siluetes nargre dels camins, rosades de claror de les tatuades d'ombra. Aleshores s'estronquen ferides verinoses, i s'estima la terra i la dins una pudícia quieta, en un horripilant coïssor i de follia, al·lucinat per la visió d'un amor arrauxat i voraç que ploriqueja l'hoïna d'una moixaina als udols incerts de la

Hi han coses en ella que viurien perdurables encara que nos volguéssim desconèixer-les o bé oblidar-les. Si per un moment, per metamòrfosi involuntària, la terra es convertís en una monja borderia gregària, i el traït desfermat és i trinxés les més

belles il·lusions que enfloquen la misèria de l'home, flotarien encara el doll de veritats que nien en l'alcova de la intel·ligència, i en el sagrari de les tombes, i en la polifonia de la terra. Hi hauria encara certament, un cel nítidament blau, una remor agitadament profunda, uns rierols cantussers i diàfans, una pluja clara i fresca, un vent recreador i odorant, uns ocells garlaires i virolats, que cantarien la vida perduda, la dansa ignorada i la nació proscriu. I la fornal de les creacions immovibles dialogaria amb la cançó:

Aquesta és la nostra terra i nosaltres som la seva ànima.

* * *

En la penombra de la cambra obriré un llibre, escorcollaré papers... I al caure la tarda s'associarà a la meva ànima, un record perdut i esborradís, evocació d'una edat heroica en què es reclamen responsabilitats i no es defuig mai la llaminadura de les gosadies arriscades. I de negra nit, recolzant a l'ampit d'aquest ample finestral empordanès contemplaré la plana fosca, les cuques de lium que vigilen els pobles que dormen, les llums veloces que travessen el misteri de les rutes invisibles, el brogit del ventijol que açota el brançatge de les pinaredes màgiques... I em sembla oir, ara, les inoblidables sardanes dels meus neguits primicers, sardanes majoneres, sardanes d'aplec i de cridòria, sardanes de multitud i de passió, sardanes d'altre temps, fites permanents de la meva invencible fidelitat a Catalunya. I quan caiguin del cel les hores curtes de la matinada la son clourà flonjament les meves parpelles humides, amb el cor xop de recança, mentre el pensament alat i somniós creurà que quan s'alci el dia i canti el gall, s'alçaran també els homes i la terra en un cant de llibertat.

ERNEST ALBERT i GALTER.

Vida i obra de Pep Ventura

Període consistent

Ara comença per a En Pep el seu període consistent. Hom reconeix la seva vàlua. Entrà com a professor de solfeig a l'Institut d'ací Figueres. El seu nom ja ressona pertot.

La seva bona amistat que tenia contreta amb N'Anselm Clavé, el fundador dels cors a Catalunya, va fer que Clavé es preocupés d'aquesta admirable resurrecció patriòtica, féu conèixer la sardana a Barcelona, i després arranges l'anada d'En Pep i la seva cobla allí.

Així va fer-se, i En Pep i els seus companys van anar-hi l'any 1861, a l'«Ateneu» on va fer conèixer el seu art i la seva cobla amb gran reeiximent.

L'èxit de les seves creacions era rotund. Hom volia sentir el màgic del seu instrument predilecte, la *tenora*.

Anaven pertot, a Vergès, a L'Escala; d'ací cap a Perelada i després cap a Lledó, etc.; amb tartana, carro i fins i tot a peu, com uns pelegrins. Les penalitats eren vives. Un dia va haver d'anar de Cantallops a Perelada amb neu a mitja cama, i amb l'instrument sota el braç. Que diferent d'ara!

Allavors començà a ésser familiar d'anomenar-lo «Pep de la Tenora».

Les paraules d'aquest home pensatiu, d'aquest home bo i seriós eren escoltades amb respecte especial.

La cara d'En Pep en executant reflectia tots els matissos de la música. Era un goig de sentir-lo, i àdhuc de veure'l. Ell tocava amb sentiment; semblava talment que s'hi adormia.

Ell és el que va treure dels llavis del poble el fil cristal·lí de les nostres cançons camperoles. I al costat d'aquest doll, ell era

també una altra font abundant. Ell interpretava la veu del poble d'una manera mai sentida. Ell tenia la inspiració genial.

Si bé és veritat que l'estructura musical de les seves composicions no era prou robusta, en canvi les melodies són tan clares, tan sinceres, tan vivaçes i tan reflexibles que agraden com el gust de pruna dolça i amanyaguen com un ventjol fresc un nu damunt la sorra de la platja càlida. Les quantes peces que l'han fet immortal compensen tot el que de mediocre puguin tenir les altres. La música de Beethoven i de Bach àdhuc ens recorda En Pep, malgrat que eren desconeguts de l'autor de «Per tu ploro».

Pep era infatigable com a compositor i com a executant. Sabia tocar, entre altres instruments, el tímpani, flabiol, clarinet...

De les tonades amb la seva tenora en queda un record quasi llegendari. La seva producció pròdiga també és ben palesa. S'ha arribat a recollir unes quatre centes sardanes. Quinze són amb títol castellà; cent cinquanta nou són amb títol català: la decadència de la llengua catalana no va influir en aquest empordanès de fet. (La resta de les altres sardanes apareixen sense cap indicació).

L'obra escollida, l'obra bona, la que no perd la frescor en el temps, les que per això resta ferma, és encara la que escoltem avui impressionats per les qualitats suares exposades.

Aquestes sardanes melangioses i de pena i sana alegria alhora, les que l'immortalitzen, són «Toe d'oració», «Per tu ploro», «Totes volen hereu», «Ai, quines noies!», «El cant dels ocellets», «Una mirada»...

(El número proper publicarà la darrera part titulada «A darrera hora, ingratitude».)

La veritat

«Dient les veritats es perden les amistats» diu un antic i conegut proverbí, i és de plànyer que sigui veritable, però el cert és, que hom en fa massa poc ús de la veritat.

I tan formosa com és! Jo considero la veritat bonica donzella, sempre noble, sempre bella, i polida com una estrella a a la claror de la qual hauríem de caminar en la vida. Que aquesta claror – massa sovint potser – ens és perjudicial, ens enlluerna per dir-ho així, bé prou que ho sé, però és que no sabem resistir el seu reflex, car possiblement hom no parla amb veritat perquè tampoc sap escoltar-la.

Ja de petits, sentim una mena de por en enfrontar-nos amb la més noble de les qualitats humanes. Dieu a un infant entremaliat que ho és, i us mirarà agressiu i tot ofès d'haver escoltat la veritat, i aquesta predisposició a sentir-la, creix amb nosaltres fins arribar a ésser un greu defecte (jo així ho considero) perquè són poques les persones que tenen el privilegi de saber escoltar les seves pròpies faltes i exposar noblement les d'altri, ço que ens reportaria grans avantatges per a saber conèixer-les i bona part de la perfecció humana, està basada en aquest concepte.

El trobeu exagerat? Estudiem-lo.

Tot el bo i el noble que enclou la veritat, és de dolent i traïdor en la mentida. Una veritat, pot en ocasions donar un disgust, mes si falsament l'encobrim amb la mentida, no és més greu el trastorn que ens proporciona quan aquesta es descobreix?

Mirat amb un altre aspecte.

¿Quina confiança, quina consideració, quin apreci mereix la persona que menteix? Cap. Malfieu-vos-en de qui es cobreix amb la falsa capa de la mentida. I per contra, que sincera, que noble i digna d'estima és qui sent la satisfacció íntima de parlar amb veritat!

Ja sé que algú dirà en llegir-me que no sempre es pot parlar amb veritat i per combatre aquesta idea, jo diria sincerament: Si veritat és noblesa, per què no hem de manifestar-nos sempre nobles?. I potser em respondrien: Perquè hi ha vegades que val més no dir certes coses per veritats que siguin.

Mes no, jo crec que és equivocat aquest criteri tan estès. La veritat hauríem d'exposar-la sempre noblement, però no crua i enterament descoberta; no oblidem que és femenina, i, per tant, serà sempre més bonica recoberta amb el vel de la prudència.

M. PIQUER.

Dia 3 de maig, a les 3 i mitja de la tarda

5.è festival pro-monument a Pep Ventura

(DETTALLS PER PROGRAMES)

Noticiari

SUBSCRIPCIÓ PRO FAMÍLIA FELIX FONT

Hem obert una llista a l'objecte de recollir cabals per ajudar a la dissortada família del jove Font el qual, com ja duia la premsa del 31 del passat mes de març, de que en una excursió realitzada al Pirineu pel Club Excursionista de Gràcia, Secció Excursionista de l'Ateneu Obrer Martinenc, Centre Excursionista de Bages, de Manresa i la Secció d'Esports de Muntanya de l'Agrupació Cultural Atlàntida, durant les passades festes de Pasqua, en fer l'escalada al pic de Grà de Fajol, el jove abans indicat, element dels més entusiastes d'aquest esport, tingué la dissort de sofrir un accident que li costà la vida.

El Foment de la Sardana de Figueres espera dels seus socis i amics que voldran ajudar amb una voluntària aportació material per tal de contribuir al sosteniment de la família del malaurat Fèlix Font, de la qual ell era puntal.

Els donatins poden lliurar-se al Conserje de «La Erato» o al nostre cobrador.

CALÇATS PALLAÇ

Sempre les darreres novetats

a preus econòmics i garantits

CARRER GALAN, 2

PER AL NOSTRE ARXIU:

Gentilment hem estat obsequiats amb quatre noves sardanes per a cobla del mestre compositor Font Sabaté, «Maria Isabel», «Bibiana», «El mestre i la mainada» i «Records de Borges Blanques», les quals passem al nostre arxiu a augmentar la llista, ja una mica nombrosa, de les que hi tenim.

Agraïm afectuosament al senyor Font

Sabaté la seva donació, bo i esperant poguer-les conèixer aviat en properes audicions.

Cobla - Orquestra - Orquestrina PEP VENTURA Primera categoria

Per contractes:

Germanes Aiguavella
Cervantes, 4 Figueres

PROGRAMES I PUBLICACIONS

REBUDES:

«Matisant» portantveu de l'escola coral de Terrassa. «Estel Pairal» portantveu del Foment de la Sardana de Banyoles. «Joventut Sardanista» de Pineda. «Butlletí de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana» (Febrer i Març). «Butlletí de l'Orfeó de Sans» de Gener, Febrer i Març. «La Nova Catalunya» de l'Havana. «Ressorgiment» de Buenos Aires. «El Nostre Ideal» portantveu de l'Agrupació Sardanista de Vic. «Butlletí del Foment de la Sardana l'Harmonia» de Tarragona, Març i Abril. «Butlletí de l'Ateneu Nacionalista Barcelona Vella» Gener, Febrer i Març. «Nostra Dansa» portantveu del Foment de la Sardana de Badalona. «Nostra Veu» Butlletí del Foment de la Sardana de Mollet, Gener, Febrer i Març. «Butlletí de l'Ateneu Republicà de Gràcia. «Vida Nostra» butlletí de l'Orfeó Martinenc. «La Sardana» portantveu del Foment de la Sardana de Barcelona. «Full Sardanístic» portantveu dels Amics de la Sardana de Sant Feliu de Guíxols. «Butlletí» portantveu de La Sardana de St. Pol de Mar. «Sardanístiques» de la Joventut Sardanística de Cal·lella. «Programa portantveu de l'Agrupació Sardanista de St. Gervasi.

Cartells-retrats de les cobles «Els Montgrins» de Torroella de Montgrí, i de «La Principal de Terrassa».

SEGONS estat de comptes presentat pel Tresorer, el dia 1 del corrent, tenim en caixa pessetes 660'05.

Els comprovants estan a disposició dels senyors socis.

CALÇATS PALLAC

sempre les darreres novetats

a preus econòmics i garantits.

Carrer Galan, 2

CORRESPONDÈNCIA

Preguem al senyor Roc Alcells tingui a bé passar pel nostre estatge qualsevol dels divendres 22 o 29 del que cursa, per tal d'assabentar-lo de quelcom d'interés per aquest portantveu.

PER A LA NOSTRA BIBLIOTECA:

Hem ingressat a la biblioteca del Foment el llibre:

«Safo», d'Alphonse Daudet, traduït per Joan Arús i Colomer.

Aquest llibre és de la col·lecció «A tot vent» (Edicions Proa).

AQUEST any per les Fires i Festes de maig podrem sentir, entre altres, les cobles «Barcelona», «Els Montgrins», «Girona», «Antiga Pep» i «Pep Ventura».

En els nostres programes procurarem anunciar-hi els dies, llocs, hores i sardanes que es tocaran en aquestes audicions.

Arts Gràfiques TRAYTER, Cervantes, 13, Figueres

DISSABTE, 23 ABRIL DE 1932

DIADA DE SANT JORDI

A TRES QUARTS DE 10 DE LA NIT

A LA RAMBLA (i en cas de mal temps al nostre estatge S. C. "Erato")

COBLA: ANTIGA PEP

PROGRAMA

LA MÉS MACA DE L'ENVELAT	TARRIDES
PASQUA FLORIDA.	J. M. SOLÉ
RECORD DE BORGES BLANQUES* =	FONT SABATÉ
DE BON MATÍ*	PEP VENTURA
MARINA * =	J. SOLÁ
DOLÇ RECORD =	E. SANS

* Del nostre arxiu. = Estrenes.

Noies, Nois: Per postals, a la

Llibreria Batllosera

Galan, 3

Figueres

FARMACIA NOVA I LABORATORI

DE

JOAN XIRAU

Instal·lats d'acord amb les més modernes exigències. Medicaments puríssims. Dipòsit d'específics. Anàlisis clínics.

Avinguda de la República, n.º 18

FIGUERES

NOVETATS PER A SENYORA

PERE JUANOLA

GIRONA, 24

FIGUERES

Aquesta casa rep continuament les

últimes novetats que imposa la moda

PREU FIXE